

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc@regeringskansliet.se

Remiss om förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol

Er beteckning: S2025/01618

Sammanfattning

Länsstyrelsen bedömer att 8 kap. 15 § alkohollagen (AL) är otidsenlig och i behov av modernisering. Kravet på inomhuslokal och detaljerade bestämmelser om kök och matservering utgår från en restaurangmodell som inte längre speglar dagens serveringsformer. Förslaget kan bidra till regelförenkling och tillväxt.

Samtidigt är alkoholservering en högriskbransch för organiserad och ekonomisk brottslighet. Regelförenklingar måste därför riskanpassas så att kontroll- och skyddsfunktioner inte försvagas. Tillväxt bör förstås som kvalitativ och långsiktigt hållbar, inte som en ökning av antalet kortlivade eller oseriösa verksamheter. Tillväxt och arbete mot systemhotande brottslighet är inte motpoler utan förutsätter varandra.

Länsstyrelsen anser därför att konsekvenserna av att avskaffa matkravet helt behöver analyseras djupare. Om matkravet tas bort krävs andra mekanismer för att säkerställa motsvarande kontrollnivå.

Mot denna bakgrund tillstyrker Länsstyrelsen i huvudsak utredningens förslag men betonar att regelförenkling inom alkoholservering måste ske med bibehållen kontrollnivå. Förslagen bedöms vara ändamålsenliga under förutsättning att tillsyn, övergångsregler samt skydd mot systemhotande brottslighet utvecklas och tydliggörs i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

5.1 Kravet på matservering och eget kök avskaffas

Länsstyrelsen tillstyrker att 8 kap. 15 § AL upphävs men anser att ett slopat matkrav medför risker som behöver hanteras.

Även om nuvarande matkrav är otidsenligt och i behov av modernisering fyller det i dag flera viktiga kontroll- och skyddsfunktioner. Krav på livsmedelshantering innebär att verksamheter måste redovisa inköp av råvaror, leverantörsförhållanden, lagerhållning samt personal kopplad till köksverksamhet. Dessa uppgifter skapar spårbara ekonomiska flöden som kan jämföras med omsättning och kassaredovisning och som är centrala i den ekonomiska granskningen.

Restaurang- och alkoholserveringsbranschen har av regeringen och brottsbekämpande myndigheter identifierats som en högriskbransch för arbetslivskriminalitet och systemhotande brottslighet. Om kravet på matservering tas bort helt minskar mängden kontrollerbara underlag, vilket försvårar tillsynen, sänker etableringströsklarna och kan underlätta snabb etablering och avveckling av oseriösa verksamheter.

Länsstyrelsen bedömer därför att regelförenklingar inom detta område måste riskanpassas. Om matkravet avskaffas behöver andra element införas för att säkerställa att kontroll- och skyddsfunktioner i relation till systemhotande brottslighet inte försvagas. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang understryka att tillväxt inom alkoholservering bör avse långsiktigt hållbara och seriösa verksamheter.

Ett ökat antal serveringsställen, särskilt dryckesinriktade verksamheter, bedöms öka behovet av tillsyn. Utredningen konstaterar även att berusningsnivåerna kan öka något utan matservering, vilket innebär ökade krav på personal och tillsynsmyndigheter.

Länsstyrelsen anser därför att tillsynsfrekvensen för riskverksamheter bör tydliggöras nationellt, utbildningsinsatser inom ansvarsfull alkoholservering och krogar mot knark bör förstärkas samt att den ekonomiska granskningen fortsatt måste vara central i tillståndsprövningen.

5.4 Övriga krav i 8 kap. 15 § tredje och fjärde stycket tas bort

När 8 kap. 15 § AL upphävs försvinner även regleringen av pausserveringar. Detta innebär att de tillstånd som i dag ges enligt fjärde stycket upphör att gälla om inte särskilda övergångsbestämmelser införs.

Länsstyrelsen bedömer att övergångsregler krävs för att befintliga paustillstånd ska kunna hanteras rättssäkert. Det bör tydliggöras att ett upphävande av bestämmelsen inte automatiskt innebär ett utökat serveringssortiment, exempelvis servering av spritdrycker.

5.5 Kravet på brandsäkerhetens omfattning förtydligas

Det bör övervägas om brandsäkerhetskravet bör utsträckas även till tillfälliga tillstånd av större omfattning. Det skulle skapa ett mer likvärdigt skydd. Nuvarande 8 kap. 16 § AL gäller enbart stadigvarande serveringstillstånd.

5.7 Behov av ändring av rubrik och begrepp i alkohollagen

Länsstyrelsen anser att förslaget att avskaffa kravet på inomhuslokal är rimligt, tillväxtfrämjande och minskar behovet av återkommande tillfälliga tillstånd under sommarsäsong. Förslaget bedöms inte påverka ordning och nykterhet samt kan minska tolkningsproblematik för kommunerna.

6.11 Beskrivning av hur och när konsekvenserna kan utvärderas

Länsstyrelsen anser att utvärderingsprocessen behöver tydliggöras. Uppföljningen bör innehålla ett särskilt avsnitt om eventuella negativa effekter, inklusive indikatorer kopplade till tillsynsbelastning, ordning och nykterhet samt systemhotande brottslighet. Och det bör även framgå vilka justeringsmekanismer som kan bli aktuella om utfallet inte blir som avsett.

Allmänna synpunkter

Bestämmelserna om folköl och servering vid särskilda boenden bör ses över. Även om dessa formellt inte omfattas av 8 kap. 15 § AL

påverkas de indirekt av förändrade grundprinciper. Kraven på mat i dessa sammanhang bör därför också slopas, eftersom verksamheterna inte är tillståndspliktiga och matkravet därmed inte fyller samma kontroll- eller skyddsfunktion i relation till systemhotande brottslighet.

Länsstyrelsen vill även framhålla att Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten borde involveras i det fortsatta lagstiftningsarbetet, då deras sakkunskap är central i frågor som rör systemhotande brottslighet och penningtvätt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av vikarierande länsöverdirektör Lotta Medelius-Bredhe med tillsynshandläggare Tomas Brink som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningscheferna Helene Munkner och Anna Conzen samt chefsjurist Shiva Norvad medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post stockholm@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm, eller ring vår växel 010-223 10 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/stockholm.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/stockholm/personuppgifter